

İÇ MEKÂNLARDA GÜNIŞIĞI KULLANIMI

İç mekânlarda günüşiğı kullanımı konusunu ele alırken, günüşiğinin özelliklerini ve iç mekânlardaki aydınlık gereksinimini anımsamak yerinde olur.

Günüşiğı, canlı yani tüm öğeleri ile değışken, devingen bir nitelik gösterir. Bu değışkenlik, günün saatine, mevsimlere, atmosfer koşullarına bağılı olarak değışik hızlardadır ve süreklidir. Günüşiğı genellikle gökışığı ve güneş ışığı gibi iki bileşenden oluşur.

Gök ışığının gerek rengi, gerek niceliğı değışirken, güneş ışığının hem rengi, hem niceliğı hem de doğrultusu değışir. İnsan organizmasının tüm öğeleri, yüzbinlerce yıl boyunca işte böyle canlı bir ışık ortamında oluşmuş ve gelişmiştir. İnsan doğaya ne denli bağılı ise, günüşiğine da o oranda bağılıdır denebilir.

İç mekânlardaki aydınlık gereksinimi ise, uygarlığın ilerleyişine koşul olarak artmıştır. Bugün belli iç mekânlarda sürdürülen kimi çalışmalar için çok yüksek düzeyde ve çok özel nitelikte aydınlığın gerekli olduğu bilinmektedir.

Daha genel bir yaklaşımla denebilir ki, bugün aydınlığın niteliğini ve niceliğini, iç mekân işlevinin ve buna bağılı olarak çağdaş aydınlatma tekniğinin belirlemesi gerekmektedir.

Eğer bu gerekliliğe uyulmazsa, belli fizyolojik ve psikolojik olumsuzlukların ortaya çıkması, yorgunluğun artması, okullar ve iş yerlerinde başarının azalması, üretimde gerileme vb. çok sayıda dolaysız ve dolaylı sonuçlarla karşılaşılacağı, ilgili literatürde en az 40 yıldan beri yer almış bulunmaktadır.

Aydınlatma tekniğı, her bir çalışma ve yaşama biçimi için, gerekli aydınlığın niceliğini ve niteliğini, yani aydınlık düzeyinin ne olması, aydınlatan ışığın spektrumunun, gölge niteliklerinin ve dağılımının nasıl olması gerektiğı gibi pek çok özelliğı belirlemiş durumdadır.

Tüm bu özelliklerin, sürekli değışken olan ve kaynak özellik ve konumu denetlenemeyen günüşiğı ile elde edilmesi olanaksızdır. Kaldı ki, iç mekânlarda günüşiğinin oluşturduğu aydınlık düzeyi dağılımı çok büyük oranda değışkendir. Ortalama bir iç mekânda günüşiğı ile elde edilen aydınlık düzeyi pencereye yakın ve uzak bölgelerde birbirinin yüz katı olabilmektedir.

Her ne kadar, sıradan günlük yaşamın geçtiğı konut oturma odaları, çocuk odaları vb. tüm iç mekânlarda günüşiğinden olabildiğince yararlanma yoluna gidilmesi doğru ise de eğitim, üretim, sağlık, spor vb. çeşitli çalışmaların yapıldığı yapılarda ya da müze, eski eser vb. özel yapılarda günüşiğı tutkusunu bir yana bırakıp aydınlatma tekniğinin gereklerini, yapay aydınlatma ile yerine getirmeye çalışılmalıdır.

Yapay ışık kaynakları üretiminin günümüzdeki gelişmişliğı ve aydınlatmanın çeşitli elektronik düzenlerle denetim olanakları, her türlü gereksinimi karşılayacak durumdadır.

Yapay aydınlatma ile elde edilebilen bin bir değışik nitelik, bin bir değışik etki ve oluşturulabilen çok çeşitli ışıksal iklim, iç mimari karakter ve anlatımın da en iyi bir biçimde yansıtılması ve vurgulanmasına olanak sağlamaktadır.

Bu gün günüşiğinin, ancak belli durumlarda, elektronik düzenle denetlenen yapay aydınlığın yardımcısı olması, oda yalnızca ekonomik açıdan, söz konusu olabilmelidir.

Geriye önemli tek bir konu kalmaktadır:

İnsan, zaman içinde yaşar. Zamanın algılanması temel bir gereksinimdir ve bu gereksinimi karşılamının en doğal yolu, insanın doğa ile, ya da dış mekan ile görsel ilişkisinin kesilmemesidir. Ne tür yapıda olursa olsun, pencereler, aydınlatma ya da havalandırma için değilse bile, dış mekânla ilişkinin sağlanması için var olmalıdır.

Prof. Şazi SİREL

Mart 2008

Güneşliği, resimlerin aydınlatılmasında çok yetersiz

Aynı resimler yapay aydınlatma ile aydınlatılmış

Bir çalışma odasında gniiğinin oluşturduğu aydınlık

Aynı çalışma odasında yapay aydınlatma ile elde edilen aydınlık

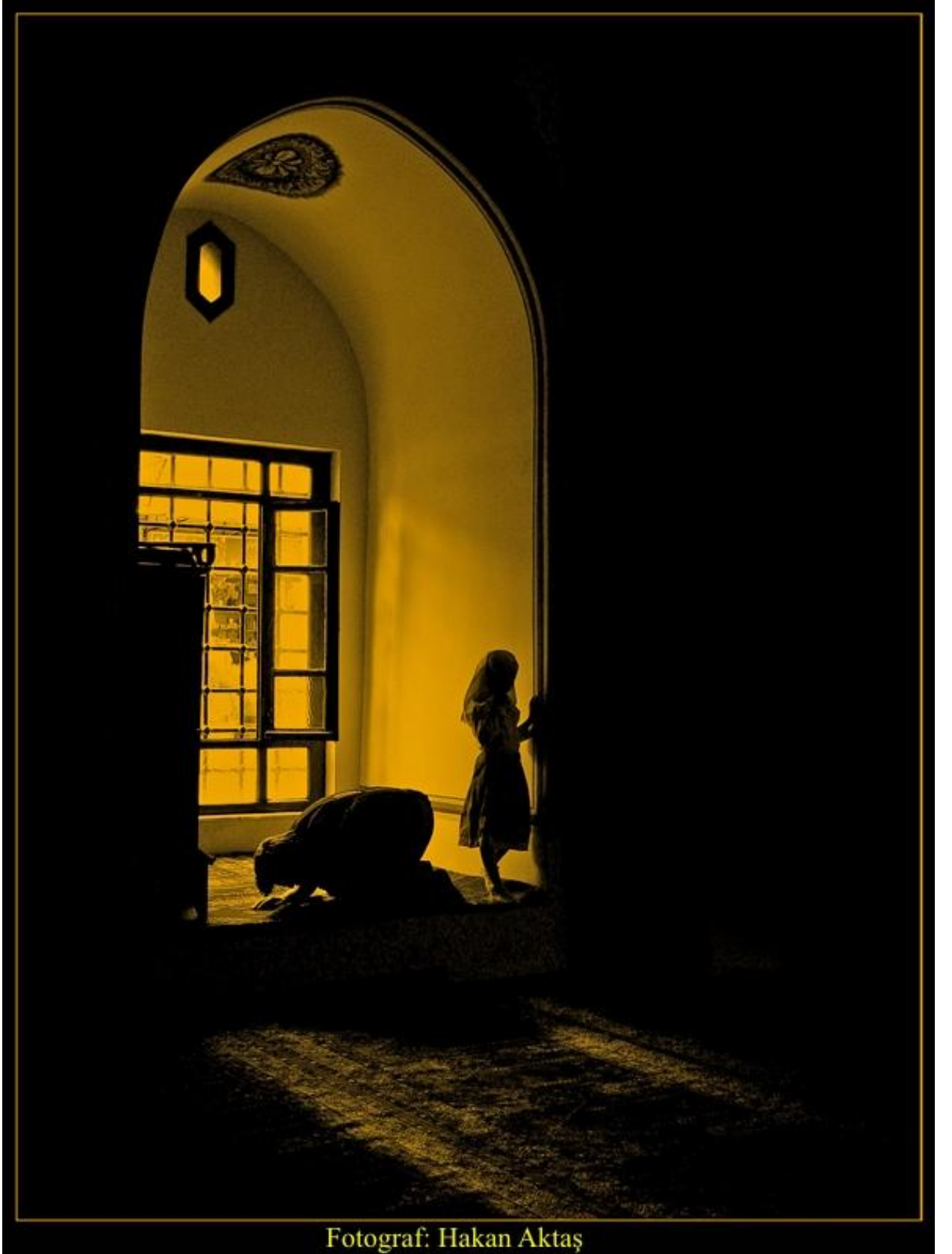

Yapay aydınlatmada dış mekânla ilişki, pencereden giren ışık gri storla azaltılarak sağlanmış

Yapay aydınlatma ile sergileme yüzeyleri gereği gibi aydınlatılmış

Fotograf: Hakan Aktař

Güniřliđi ile oluşan aydınlık düzeylerindeki büyük dengesizliği gösteren bir örnek

Yapay aydınlığın renkli etki olanaklarını gösteren bir örnek